1849. **N°. 103.**

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag avond.

MAANDAG, 27 AUGUSTUS.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Cents afgegeven.

Bij deze Courant is een *Bijvoegsel*, hetwelk *gratis* wordt uitgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 25 Augustus.

Wij herhalen hier het verslag uit ons vorig nommer, omtrent de cholera en vroegere besmettelijke ziekten in onze stad, zoo uit hoofde der aanvrage naar exemplaren die niet meer voorhanden zijn, als ter verbetering eener misstelling in het hoogste getal der aangetasten en overledenen in 2 dagen, op het laatst van Julij, dat in plaats van 88 *en* 41, *zoo als in dat nommer staat,* 120 *en* 63 *had moeten zijn, gelijk hieronder gemeld wordt.*

De heerschende ziekte waarmede onze stad dezen Zomer weder is bezocht geweest, gaf ons eene droevige aanleiding om haren gang eens te vergelijken, met het beloop dier ziekte te dezer stede in het jaar 1832, en vervolgens nog eenen blik te slaan op de pestziekten, die in de zeventiende eeuw, meermalen eene vreeselijke slagting onder de inwoners maakte.

Dezen Zomer heeft zich de ziekte het eerst vertoond, op het einde der maand Mei en is sedert toegenomen tot op het einde van Julij, wanneer het hoogste getal aangetasten in twee dagen 120 en der overledenen 63 bedroeg, en is daarna langzamerhand afnemende geweest, zoodat nu in de twee laatste dagen als aangetast slechts 2 zijn aangegeven en 1 overleden.

Het totaal aangetasten bedraagt alzoo in meer of min drie maanden tot hiertoe 1332 en dat der overledenen 750, (dat op de bevolking van ruim 38,000 inwoners, op een 1/51 gedeelte uitkomt), waaruit bij vergelijking met den tijd en de getallen van het jaar 1832 blijkt, dat de ziekte nu vroeger is begonnen en hoewel nu nog geen vier maanden geregeerd hebbende zoo als de vorige, grooter getal aangetasten en ongunstiger vergelijking van herstelden aanbiedt.

Uit eene opgaaf toch omtrent den toestand der cholera, waarmede onze stad in 1832 bezocht werd, blijkt, dat zij toen begonnen is den 4den Augustus en heeft voortgeduurd tot den 22sten November; dat toen de meeste zieken waren bijgekomen den 21sten Augustus, namelijk 44; dat de meeste gestorven zijn den 23sten dier maand, namelijk 18; en dat gedurende die vier maanden door de ziekte in het geheel waren aangetast 1087 personen, van welke 485 gestorven, en 602 hersteld zijn.

Slaan wij nu het oog op de pestziekten, die onze stad in het begin en midden der zeventiende eeuw bij herhaling hebben geteisterd, dan vinden we dat de ziekte van onze dagen, daarbij nog in geene vergelijking komt.

Wij ontleenen de volgende opgaaf, zoo uit de beschrijving onzer stad door den Oud-Burgemeester J. J. Orlers in 1641, en uit die van F. van Mieris in 1770 uitgegeven, als uit eenige berigten omtrent die ziekten, door den Hoogleeraar Siegenbeek in 1832 medegedeeld.

De geschiedenis dan vermeldt, behalve de pestziekte, die ten tijde van het beleg der stad in 1574 woedde, doch waartoe de hongersnood en uitputting eene bijzondere aanleiding gaf, dat in 1601 en 1602, in 1624 en 1625 en vooral in 1635 de pestziekten vreeselijke verwoestingen aanrigtten.

In het jaar 1624 en 1625 stierven van Augustus tot October 9897, en in het jaar 1635 van 23 Junij tot 27 December, 14,582 menschen; hetgeen voor onze stad, die toen op 70 à 80,000 inwoners werd geschat, ongeveer een zesde der bevolking bedroeg. Het wekelijksche getal dooden klom van 96 in de eerste week, in de weken van October tot over de 1400; terwijl de laatst opgegeven week er nog 752 telde.

De ziekte bepaalde zich ook toen niet tot onze stad, maar heerschte mede met groote hevigheid in de overige steden van Holland. Zoo stierven te Amsterdam, dat toen ruim 115,000 inwoners bevatte, in 1635 ruim 8,000, en in 1636, toen de ziekte hier tot bedaren schijnt te zijn gekomen, ruim 17,000 menschen, dat is meer dan een tiende der bevolking.

In het jaar 1655 brak de pest hier en elders met vernieuwde woede uit, en stierven hier in Augustus, September en October, maandelijks van 600 tot 900 menschen, en klom het getal der overledenen in dat jaar tot ruim 13,000, zoodat de Regering besloot, om in plaats van een houten gasthuis, dat in 1635 voor 112 bedden buiten de Rhijnsburgsche poort was getimmerd, een groot steenen gebouw te stichten, waarin vele honderde zieken konden verpleegd worden, en dat in 1662 voltooid werd.

In 1663 brak er andermaal eene pestziekte uit, die voornamelijk te Amsterdam zoo hevig woedde, dat er 24,148 menschen en dus een zesde gedeelte der bevolking stierven. In 1669 vertoonde zich weder eene besmettelijke ziekte in onze stad, die eene menigte menschen ten grave sleepte. Van 14 Hoogleeraren, die toen aan deze Hoogeschool waren, stierven er 6, alsmede vele aanzienlijken en leden der Regering.

Later is dergelijke besmettelijke ziekte niet meer in die hevigheid uitgebroken; althans wij vinden dat reeds in de jaren van den Franschen oorlog in 1672 en 1673, het nieuwe gasthuis als niet meer gebruikt wordende, tot een militair hospitaal werd gebezigd, waartoe het later bleef dienen, tot het in onze tijden tot eene militaire strafgevangenis werd ingerigt.

Verder bleef dan de stad sedert den jare 1669 van dergelijke ziekten verschoond; terwijl de cholera, zoo als die in 1832 en thans wederom heeft geheerscht, blijkens bovenstaande opgaven, tot hiertoe, Gode zij dank! geenszins met zulk eene hevigheid heeft gewoed.

— Sedert de laatste opgave van Donderdag den 23sten dezer, zijn alhier bijgekomen 2 cholera-lijders, overleden 1, hersteld 32. Totaal 1,332; overleden 750; hersteld 494; in behandeling 88.

— Te Haarlem zijn den 23sten dezer 12 jongelieden geëxamineerd en 11 toegelaten; den 24sten 12 geëxamineerd en 5 toegelaten.

— Jongstl. Dingsdag avond is nabij de Vogelenzang een conducteur van de Hollandsche Spoorweg Maatschappij van een der wagens gevallen en door den trein overreden, ten gevolge waarvan hij vooral aan de beenen ernstig is verwond. (*Handelsbl.*)

— Den 21sten is te Maassluis een haring-buizenschip aangekomen, met 7½ last haring.

'sGRAVENHAGE, 25 Augustus.

Z. M. heeft den Heer C. W. Vinkhuizen, Medicina Doctor alhier, benoemd tot zijnen bijzonderen lijfarts.

— In deze residentie is aangekomen en aan het Hôtel de l'Europe afgestapt, de Heer Pierre Napoléon Buonaparte en gevolg. Die Heer is heden bij den Koning ten gehoore ontvangen. Reeds gisteren, spoedig na zijne aankomst, heeft die Heer een langdurig onderhoud gehad met den Minister van Frankrijk.

— De Minister van Justitie zal den 28sten dezer geen gehoor verleenen.

— Het algemeen verslag der Tweede Kamer over de beoordeeling van het Ontwerp der Provinciale Wet, door de Commissie bestaande uit de Heeren v. Hasselt, Duymaer v. Twist, Wintgens, Thorbecke en Westerhoff, uit de antwoorden van de Afdeelingen opgemaakt, luidt ongunstig. Men zegt daarin dat noch zamenstelling, noch bearbeiding beantwoorden aan de verwachting; terwijl het inderdaad eene meer dan gewone bevreemding moet wekken, dat geene enkele aanmerking, geene enkele aanwijzing van gebreken, geen enkele wenk tot verbetering, in het Verslag der kieswet, der Regering waardig heeft geschenen, om verandering in vele met de kieswet gelijkluidende bepalingen tot stand te brengen.

Deze bedenkingen, ofschoon niet in alle Afdeelingen, als algemeene beschouwingen vooruitgezet, openbaarden zich echter in den loop van het onderzoek omtrent de bijzondere wets-artikelen; daar vele leden zich van beschouwingen in het algemeen, bij het begin van de behandeling van dit wets ontwerp, hadden onthouden.

Te vergeefs zocht men naar beginselen in deze wet; geen spoor vond men, dat er over gedacht was wat bij voorbeeld door provinciaal belang, provinciaal huishouden, enz. verstaan moest worden; — eene zamenvatting en opsomming van grondwettige bepalingen, vroegere reglementaire voorschriften, en vertalingen van artikelen uit de *Loi Provinciale* van België, ziedaar alles wat men vond. Men vreesde dat hiervan het gevolg zou zijn, dat, met weinig verandering, de Provinciale Staten zouden blijven bestaan op den ouden voet, en dat de uitbreiding en ontwikkeling van hunne zelfstandigheid, welke de bedoeling der Grondwet met zich brengt, zouden worden tegengegaan en verkort, ten behoeve van eenen nadeeligen geest van centralisatie, of ter vermeerdering van magt van den Commissaris des Konings en van Gedep. Staten.

Verder wordt onder de bijzondere aanmerkingen onder anderen gezegd, dat

dit gedeelte der wet, hetwelk tot opschrift heeft: *Van de bevoegdheid der Prov. Staten*, voor het ongenoegzaamste van alle werd gehouden.

De twee eigenschappen der provinciale vertegenwoordiging zijn: in de eerste plaats *rijksmagt*, en in de tweede plaats *provinciale magt*. Zijne rijksmagt moet het collegie der Provinciale Staten uitoefenen met betrekking tot de provincie als afdeeling van het Rijk, als deel van het geheel; zijne provinciale magt, met betrekking tot de provincie als zelfstandige gemeente, als aan het hoofd staande van de huishouding dier provincie, terwijl eindelijk het collegie van Provinciale Staten nog moet in aanmerking komen in eene *derde* betrekking, wanneer het de provincie als juridische persoon, naar het burgerlijke regt beschouwd, vertegenwoordigt.

De bevoegdheid en magt der Provinciale Staten, wanneer zij in die verschillende betrekkingen handelen, moesten naauwkeurig omschreven en door den wetgever uiteen gehouden worden.

Men beschouwde het als een groot gebrek dezer wet, dat in deze afdeeling geen woord is gerept van de betrekking tusschen de Provinciale Staten en de gemeentebesturen, en dat de artt. 141 en 142 der Grondwet hier met stilzwijgen waren voorbijgegaan. Ook van de bepalingen der artt. 192 en 193 der Grondwet was hier ten eenen male gezwegen.

Bij Art. 52 verlangde men, dat de wet zich niet zoo hadde afgemaakt van de bepaling, wat door provinciaal huishouden behoorde te worden verstaan. Art. 131 der Grondwet, het provinciaal huishouden vermeldende, had de bedoeling, dat de wet regels en bepalingen zou stellen, waarnaar beoordeeld moest worden, wat al of niet tot het provinciaal huishouden behoorde. Men verwees naar art. 68 der staatsregeling van 1801, dat eenige onderwerpen opgaf, die onder het provinciaal huishouden gebragt moesten worden.

Algemeen gaf men den wensch te kennen naar eene billijke regeling der reiskosten, die tot nog toe volgens een veel te hoog gesteld tarief worden genoten. Een nieuw tarief werd met aandrang gevraagd.

Omtrent het voordragen van provinciale belastingen wordt aangemerkt, dat men zich zal behooren te houden aan regels, opdat men niet trede op het gebied van den algemeenen wetgever, of in strijd kome met het algemeen belang. Die regels behoorden in de wet te zijn opgenomen; de grenzen moesten getrokken worden, waarbinnen de voordragt van provinciale belastingen zou moeten blijven, en welke soort door de Provinciale Staten zouden kunnen voorgedragen worden. Op de vraag of de Koning de voordragten van provinciale belasting zou kunnen terughouden, zoodat zij niet ter bekrachtiging aan de Staten-Generaal wierden aangeboden, meende men ontkennend te moeten antwoorden, op grond dat de Koning in dezen als deel van de wetgevende magt handelt; dat de Provinciale Staten op bekrachtiging van provinciale belastingen tot dekking van goedgekeurde, enkel provinciale en huishoudelijke uitgaven, die door hen aan den Koning waren voorgedragen, een aan den Grondwet ontleend regt hebben, en dat de algemeene wetgevende magt tot de bekrachtiging of afkeuring verpligt is. Zoo de Koning ten deze als uitvoerende magt kon handelen, zou de terughouding of voordragt van Zijnen wil afhangen; nu is dit het geval niet.

— De schaal-collecte eergisteren alhier gedaan, ten behoeve van de, ten gevolge der heerschende ziekte, noodlijdenden te Scheveningen, heeft opgebragt de aanzienlijke som van *f* 3,064. Onder deze gelden was begrepen het op Scheveningen ingezamelde, ten bedrage van *f* 200, waar bovendien een bon van 20 zakken gort of rijst bijgevoegd was.

HAARLEM, 24 Augustus.

De wedrennen voor den eersten dag zijn gisteren nabij Zandvoort gehouden, onder begunstiging van schoon weder en onder toevloed van talrijke aanschouwers. Het volksfeest werd vereerd met de tegenwoordigheid van Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden en opgeluisterd door de hoornmuzijk der dragonders. Het had den genoegelijksten afloop kunnen hebben, ware het niet, dat in den namiddag, omstreeks 3½ ure, de jockey Moss, een zeventigjarig man, van zijn paard gestort en daardoor het leven verloren had. Ook de weldadigheid werd overigens bij dit feest niet vergeten, maar vond gereede ondersteuning voor de behoeftigen van Zandvoort; er is omstreeks *f* 300 bijeengebragt.

ASSEN, 23 Augustus.

Heden heeft alhier door het ministerie van den Notaris Kniphorst van Zuidlaren, plaats gehad de verkooping van de in de afgebroken kerk te Gieten gevondene oude munten; een vrij talrijk publiek en daaronder Prof. van der Chys, Directeur van het Academisch Penningkabinet te Leyden, woonde de verkooping bij; dezelve heeft in het geheel *f* 253.80 opgebragt, hebbende de Heer van der Chys, voor eene waarde van *f* 113.10, waarschijnlijk voor gemeld Penningkabinet, aangekocht; enkele munten hebben tot over *f* 15 gegolden. (*Dr. Cour.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 23 Augustus.

Gisteren ten 12 ure werd het congres der vrienden van den vrede geopend in de zaal St. Cecile, op de Chaussée d'Antin. De Heer Victor Hugo wordt tot Voorzitter benoemd. Tot Onder-Voorzitters voor Frankrijk de Abt Deguerry en de Predikant Coquerel, die ter regter- en ter linkerzijde van den Voorzitter plaats nemen. Voor Engeland Sir Richard Cobden, voor de Vereenigde Staten Durty, voor België Visschers, voor Duitschland Dr. Carolus.

Na de voorlezing der lijsten van de leden, en na het benoemen van vier secretarissen, (Garnier voor Frankrijk, Richards voor Engeland, Burritt voor de Vereenigde Staten en Ziegler voor Duitschland), stond de Voorzitter Victor Hugo op, en hield eene uitvoerige rede, waarin hij hoofdzakelijk het volgende zeide:

Mijne Heeren!

Gij, die in uw midden publicisten, wijsgeeren, godsdienstleeraars en uitstekende schrijvers telt, gij hebt uit Parijs de verklaringen willen dagteekenen dier vereeniging van ernstige en overtuigde gemoederen, die niet slechts het heil van één volk, maar dat van allen willen; bij de tegenwoordig heerschende beginselen hebt gij een hooger beginsel willen voegen, gij hebt eenigermate de laatste en verhevenste bladzijde van het Evangelie willen omslaan, die namelijk, welke den vrede voorschrijft aan de kinderen van één en denzelfden God, en in deze stad die nog, nog slechts de broederschap der burgers heeft uitgeroepen, komt gij de broederschap aller menschen verkondigen? Zijt welkom!

Is dit godsdienstige denkbeeld van een algemeenen vrede, waarbij alle natiën door een onderlingen band verbonden zouden zijn, met het Evangelie tot hoogste wet, de bemiddeling gesteld in de plaats van den oorlog, — uitvoerbaar? Vele mannen, in de behandeling der staatszaken grijs geworden, antwoorden *neen!* Ik daarentegen antwoord met u, *ja!* Ik ga verder, en zeg, dat het niet alleen een bereikbaar, maar zelfs een onvermijdelijk doel is.

De wet der wereld mag niet onderscheiden zijn van Gods wet, en deze is niet de oorlog, maar de vrede.

Wanneer men, vier eeuwen geleden, aan de bewoners van Lotharingen, Normandië, Bretagne, Auvergne, Provence enz., gezegd had dat er een dag zou komen, waarop zij onderling geen oorlog zouden voeren, maar dat men de zaken van gewigt door stemming in eene vergadering zou beslissen, dan zou immers niemand zulks geloofd hebben! En toch is die dag gekomen.

Zoo zeggen ook wij thans aan Frankrijk, Engeland, Pruissen, Oostenrijk, Spanje, Italië, Rusland: Er zal alzoo ook een dag komen waarop de wapenen aan uwe handen ontvallen zullen, en waarop een oorlog tusschen Parijs en Londen, Petersburg en Berlijn enz., even ongerijmd zal voorkomen als thans het geval zou zijn met een oorlog tusschen Parijs en Rouaan, Boston en Philadelphia. De dag van algemeene Europesche broederschap zal komen, dan zullen bommen en kogels vervangen worden door de algemeene stemming der volken, en door de achtbare beslissing van eenen souvereinen Senaat, die voor Europa zal zijn, wat de wetgevende vergadering voor ieder afzonderlijk land is, en er zullen geene andere slagvelden zijn dan de marktplaatsen. Er zal een dag komen, dat men een kanon in de museums bewaren zal, en dat men, even als thans het geval is met de middeleeuwsche martel-werktuigen, zich verwonderen zal, dat dit ooit zoo heeft kunnen zijn.

En God wil dit verheven doel. Zie wat al verhevene ontdekkingen Hij uit 's menschen geest doet uitgaan die tot den vrede leiden! Wat al vorderingen! Hoe wordt de stoffelijke wereld meer en meer de dienares van het verstand en der beschaving! Hoe naderen de afstanden, en deze toenadering is het begin der broederschap.

Maar als ik dit alles naga door Gods vinger geteekend en aan den vrede onder de menschen denk, en overweeg wat de Voorzienigheid voor den vrede en wat de staatkunde er tegen gedaan heeft, doet zich eene droevige opmerking aan mijnen geest op.

Het blijkt uit de begrootingen der Europesche volken, dat zij jaarlijks voor hunne legers ruim 2000 millioen besteden, dat men voor allerlei onderhoud, voor het verlies van arbeid van meer dan 2 millioen menschen in de kracht des levens, er nog 2000 millioen bij moet rekenen. 32 jaren is er vrede geweest, en 32 jaren is er toch gedurende de vrede meer dan 120,000 millioen aan den oorlog te koste gelegd. Deze aan den haat en het wantrouwen zoo dwaas verspilde som had nuttig besteed kunnen worden door liefde en vertrouwen.

Hoe had die reusachtige som de gedaante der wereld kunnen veranderen! de handelsvloten verdubbelen, heiden en moerassen doen ontginnen en in alle oorden van den aardbol beschaving, bloei en welvaart kunnen voortbrengen! De ellende zou te niet gaan, en de omwentelingen met haar!

Ware die som sedert 32 jaren in Europa aan den vrede gegeven, zou men in plaats van de ijsselijkheden en verwoestingen van den oorlog, aan het verarmde Frankrijk, van ellende, rouw, burgerkrijg en duisternis in de toekomst, door de algemeene eendragt alom de beschaving zien ontwikkelen.

Het is wel der overdenking waardig; onze voorzorgen tegen den oorlog hebben de omwentelingen voorgebragt. Men heeft alles verspild tegen een denkbeeldig gevaar! Men heeft alzoo de ellende, die het wezenlijk gevaar was, verzwaard! Men heeft de oorlogen vooruitgezien, die niet gekomen zijn, en men zag de omwentelingen niet, die naderden!

De Heer Hugo ontwikkelde deze stellingen verder uitvoerig en toen hij zijne rede besloot, stonden alle aanwezigen op en hieven viermalen een luid gejuich aan.

Na de voorlezing en aanneming van het reglement der vergadering, werd de Aartsbisschop van Parijs benoemd tot honorair President van het Congres. De Heer Hugo riep daarna den Heer Louis Bara, van Beggen in Henegouwen, op, (wiens verhandeling over de afschaffing van den oorlog bekroond was) en stelde hem den uitgeloofden prijs van 1000 francs ter hand.

— Heden werd de zitting van het vredecongres voortgezet. De President gaf kennis dat er adressen uit Berlijn en vijf andere Duitsche steden waren ingekomen, waarin Duitschlands sympathie voor de zaak van den vrede werdt te kennen gegeven.

Aan de orde was de beraadslaging over een besluit, luidende:

»Het is nuttig, de aandacht der regering te vestigen op de noodzakelijkheid, die er bestaat om door een algemeenen en gelijktijdigen maatregel het stelsel van ontwapening in te voeren, ten einde de lasten der staten te verminderen en tegelijker tijd eene voortdurende oorzaak van onrust en verbittering tusschen de volken weg te nemen."

De Heer Coquerel nam het eerst over dit voorstel het woord, en betoogde na eene inleiding over het zonderlinge, dat in een land, dat altijd zoo in oorlogen gewikkeld was als Frankrijk, Engelschen en Amerikanen bijeenkomen, om eenen algemeenen vrede te grondvesten, dat hij door het beoefenen der geschiedenis tot de overtuiging was gekomen, dat Frankrijk aan de wereld het voorbeeld dier ontwapening moest geven; in dat land was (in 1439) het eerste staande leger opgerigt, en die legers dagteekenen van dat jaar; spreker achtte dat de ontwapening der legers van het tegenwoordige jaar behoort te dagteekenen. Het moet geene verwondering baren dat men zulks bestrijden zal als eene onuitvoerbare nieuwigheid; want iedere uitvinding of ontdekking heeft met zulke tegenwerking in den aanvang te kampen gehad; terwijl de geschiedenis bewijst, dat vele zaken, die men in den beginne voor onmogelijk hield, later zeer uitvoerbaar bleken te zijn. »Wat spreekt men van onmogelijkheden," zoo besloot hij zijne redevoering, »thans, nu een Protestantsch Predikant voor een Katholiek Priester spreekt." (Dit zeggende keerde hij zich tot den Abt de Guerry, Vice-President.) Deze uitdrukking werd met gejuich beantwoord, waarop hij aldus eindigde: »Neen mijne Heeren! er is niets onmogelijk dan wat valsch en slecht is; wat schoon en waarlijk Christelijk is, moet verwezentlijkt worden en op aarde tot stand komen; anders zouden wij ons tot de verschrikkelijke gevolgtrekking laten verleiden; dat de mensch niet meer mensch en God niet meer God zou zijn!"

Toen hij het spreekgestoelte verliet, reikte de Abt de Guerry den Predikant Coquerel de hand, welk bewijs van achting langdurige toejuichingen van de vergadering uitlokte.

Het woord werd daarop gegeven aan den Heer Suringar van Amsterdam, die, ofschoon hij de ontwapening voorstond, waarschuwde tegen vooringenomenheid of ongunstige gezindheid jegens de soldaten, die tegenwoordig de vaandels eer aandoen waaronder zij strijden. Hij besloot met voor te stellen, dat men in de plaats van de ministerien van oorlog, ministerien van vrede zou stellen.

De Heer Fr. Bonvet was voor de ontwapening, maar schatte de vrijheid nog boven den vrede, en wilde, vóór men ontwapent, alle volken uit den staat van dienstbaarheid verlost hebben. Hij wilde niet dat Frankrijk zou voor gaan met de ontwapening, maar het opzigt over de gelijktijdige ontwapening der anderen zou houden.

Na eene korte schorsing der vergadering, nam de Heer Emile de Girardin het woord, en betoogde in eene zeer uitgebreide redevoering, het nadeel der legers.

Na hem heeft de beroemde voorstander van den vrijen handel Richard Cobden, in eene geestige Fransche redevoering, de dwaasheid aangetoond van het stelsel van gewapenden vrede, een zoo verderfelijk stelsel voor alle volken, [waarvan Nederland ook nog steeds de wrange vruchten blijft plukken] die elkander nooit trouwhartig de eene hand geven, zonder tevens huichelachtig met groote kosten de andere te wapenen.

— Te Villers sous Praslin is dezer dagen overleden eene vrouw, Catharine Marlier genaamd, die den hoogen ouderdom van 105 jaren en bijna 4 maanden had bereikt. Zij was gedurende haar langdurig leven geen enkelen dag ziek geweest, was nog in het bezit van al hare vermogens en vooral van een uitmuntend geheugen. Zij was zeer vrolijk en opgeruimd. Haar einde was zacht en kalm.

ITALIE.

ROME, 14 Augustus.

Nog erger dan de Regerings-Commissie alhier, gaan de Pauselijke Commissarissen in de overige provinciën te werk, vooral in die streken, welke door de Spanjaarden en de Oostenrijkers bezet zijn. Te Bologna hebben zij al de leden van het stedelijk bestuur, die eenstemmig den wensch hadden geuit, dat men de geschonkene staatsregeling mogt behouden, in eene zware geldboete verwezen.

— Er loopt een gerucht, dat de Regerings-Commissie ontbonden en door eenen Kardinaal *a latere* zou vervangen worden, met last om zoodanige wijzigingen in het regeringsstelsel in te voeren, als de Paus gezind is toe te staan.

— Volgens bijzondere berigten, die door de Pruissische bladen bevestigd worden, zou de Fransche Regering zeer ernstige nota's naar Gaëta gezonden hebben, waarin zij met nadruk zich beklaagt over de maatregelen der Regerings-Commissie.

BEIJEREN.

MUNCHEN, 20 Augustus.

De Regering heeft besloten de Beijersche leden van het Romp parlement, dat nog eenigen tijd te Stuttgardt vergaderingen heeft gehouden, geregtelijk te vervolgen, en indien men kon, in hechtenis te nemen, als schuldig aan poging tot hoog verraad.

OOSTENRIJK.

WEENEN, 20 Augustus.

Gisteren is de Keizer met den Grootvorst Troonopvolger van Rusland hier teruggekeerd en heeft eene groote militaire plegtigheid bijgewoond, welke gehouden werd wegens de onderwerping der Hongaren.

— De Veldmaarschalk Paskewitsch heeft aan den Keizer van Rusland de onderwerping van Görgey medegedeeld.

— De *Berliner Constitutionnelle Correspondenz*, die geacht wordt onder den invloed van het Ministerie te staan, zegt: »wij zien thans een verdrag te gemoet, en verwachten daarvan dat het den vernielenden oorlog voor goed eindigen, het heiligdom der Hongaarsche natie redden en den vrede bevestigen zal.

»Wij verwachten dat Europa op nieuw geleerd zal hebben, dat er een onderscheid moet worden gemaakt tusschen avonturiers, voor welke niets te heilig is om het voor verwoesting te beschermen, en een volk dat voor zijn bestaan den strijd voert; — tusschen eenen brand die uit de verpeste holen van zedelijk bederf en wanhoop opslaat, en eene vlam, gevoed door vaderlandsliefde en gevoel van nationaliteit. Den eersten moet men verstikken; de laatste moet men matigen en leiden.

»Wij verwachten van de Oostenrijksche Regering dat zij, in het bewustzijn van hare zwakheid, in welke zij tot hare redding eene overmagtige tusschenkomst behoefde, niet alleen het vredesverdrag met gematigdheid sluiten, maar ook met de meeste opregtheid naleven zal, om den burgeroorlog in Europa eindelijk te doen ophouden.

»Wij verwachten nog zeer veel van zulk een verdrag; maar nemen nog eenige dagen tijd, alvorens wij onze verwachtingen uitspreken. Pruissen heeft nooit met opstandelingen gesympathiseerd, maar voor eene ongelukkige natie, die een grooten naam in de geschiedenis verworven heeft, gevoelt het levendige deelneming, al is die deelneming ditmaal niet van politieken aard."

— Het Engelsch Ministerieel *Avondblad* bevat omtrent de onderwerping der Hongaren het volgende: De militaire magt van den Rijksdag kan nu als vernietigd beschouwd worden; zijne ontbinding en het geheel ophouden der vijandelijkheden zijn dus onvermijdelijk. Maar de constitutionele vrijheid der Hongaren is niet noodwendig verloren door dezen zonderlingen loop der gebeurtenissen. De oogen van westelijk Europa zijn op de overwinnaars gevestigd, en wij hopen, dat deze de kracht en strekking van de openbare meening reeds genoeg hebben leeren kennen, om daardoor te worden vermaand tot een gematigd en bescheiden gebruik van de magt, welke het geluk des oorlogs nu in hunne handen heeft gesteld.

— Bij het corps van Görgey bevonden zich de meeste Hongaarsche regimenten, die bij het uitbarsten der revolutie tot de opstandelingen waren overgeloopen. Het gedrag van Görgey, bij gelegenheid der kapitulatie, alsmede dat zijner troepen bij de aflevering der wapens, wordt algemeen geprezen.

— Men spreekt van twee proclamatiën, die door Kossuth en Görgey aan de Hongaarsche natie zouden uitgevaardigd zijn. In het eerste maakt Kossuth bekend, dat hij het raadzaam heeft geacht, het lot van Hongarije in de handen der Generaals te leggen; in de tweede zou Görgey de gronden uiteen zetten, waarom hij gemeend heeft aan eene vreedzame vereffening van het geschil met Oostenrijk, de voorkeur te moeten geven, boven het voortzetten van den oorlog.

— De Oostenrijksche troepen zijn, bij het vermeesteren van Szegedin meester geworden van 56 schepen, die in de Theisz lagen, geladen met 88,305 schepels tarwe, 1260 schepels garst, 6600 schepels haver, 160 balen tabak, een grooten voorraad van krijgsbehoeften, enz.

HAMBURG.

21 Augustus.

De Senaat heeft de volgende bekendmaking uitgevaardigd:

»Daar ten aanzien van het voortdurend verblijf alhier van een groot aantal koninklijk-Pruissische troepen velerlei verkeerde denkbeelden verspreid zijn, zoo ziet de Senaat zich genoopt ter kennis van het publiek te brengen, dat volgens de bij hem ontvangen verklaringen, de Pruissische regering de regten en de onafhankelijkheid van onzen vrijstaat in elk geval zal eerbiedigen. De geheele maatregel heeft zijnen grond daarin, dat de Pruissische regering na de betreurenswaardige voorvallen van den 13den Augustus noodig geoordeeld heeft, vooreerst een aantal troepen alhier te doen verblijven, om in onze stad, langs welke de geregelde gemeenschap met de in de Hertogdommen achtergebleven troepen plaats moet hebben, bijzonder ook met het oog op den verderen doormarsch van die troepen, de herhaling van dergelijke tooneelen te voorkomen. De koninklijk-Pruissische regering heeft buitendien te kennen gegeven, dat, ofschoon zij geenszins de bedoeling heeft om zich in onze inwendige aangelegenheden te mengen, toch geen naburige Staat onverschillig kon aanschouwen, dat uit Hamburg voortdurend de schandelijkste aanvallen en opruijingen plaats hadden, en de stad zelve tot het middenpunt der pogingen en woelingen van de partij der omwenteling in Noord-Duitschland gemaakt werd.

»De Senaat heeft tot het binnenrukken der Pruissische troepen middellijk noch onmiddellijk op eenigerhande wijze aanleiding gegeven; maar onder de tegenwoordige omstandigheden en na deze verklaringen der koninklijk-Pruissische regering zal het niet mogelijk zijn, de stad reeds thans te bevrijden van den last der inkwartiering, waaronder de rustige burger buiten zijne schuld gebukt gaat. Intusschen zal de Senaat niets verzuimen om dien last in elk geval zoo veel mogelijk te verligten. Hij noodigt zijne medeburgers even ernstig als dringend uit, om hem bij de tot duurzame handhaving der rust noodige maatregelen met alle krachten te ondersteunen, vermits daarin alleen het zekerste middel gelegen is, om aan den drukkenden toestand zoo spoedig mogelijk een einde te maken, en de welvaart van Hamburg te verzekeren."

STADS BERIGT.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, —

Gehad hebbende het verzoek van AUGUST GIJSBERTUS MULIË, *Instrumentmaker*, wonende binnen deze Stad, strekkende ter bekoming der vereischte vergunning, om in het huis staande en gelegen alhier op de Hooglandsche Kerkgracht, Wijk VII. N°. 990, een Fournuis of Smidse te doen stellen.

Gelet op Z^r. M^s besluit van den 31sten Januarij 1824, rakende vergunningen ter oprigting van sommige Fabrijken en Trafijken;

Brengen bij deze ter kennis van alle daarbij belanghebbenden, dat tot het hooren der Eigenaars en Bewoners van naastbijgelegene en belendende Panden, ten opzigte der Informatiën *de Commodo et Incommodo*, door Burgemeester en Wethouders zal worden gevaceerd op het Raadhuis dezer Stad, op Donderdag den 30sten Augustus aanst., des middags ten twaalf ure; zullende de belanghebbenden verpligt zijn, hunne bezwaren tegen opgemeld verzoek op dien tijd in te brengen, terwijl bij verzuim daarvan zij gehouden zullen worden, zich tegen de inwilliging niet te hebben verzet.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
DU RIEU.

Leyden, 25 *Augustus* 1849.
Ter ordonnantie van dezelve,
v. PUTTKAMMER.

KERKNIEUWS.

Tot Predikant bij de Hervormde Gemeente te Zandpoort is beroepen, de Candidaat tot de H. Dienst, H. D. du Saar, van Harlingen.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd:
A. J. WETRENS
EN
J. SPRINGER.

LEYDEN, 24 Augustus 1849.
Eenige Kennisgeving.

Heden beviel door Gods goedheid zeer voorspoedig van eene DOCHTER, ANNA MARIA VAN DER BREGGEN, geliefde Echtgenoote van
W. H. WEYDUNG.

LEYDEN, 22 Augustus 1849.

Heden beviel mijne geliefde Echtgenoot C. FAUL, van eenen welgeschapen ZOON.

LEYDEN, 24 Augustus 1849.
J. STOKHUYZEN.

Eenige Kennisgeving.

Mijne geliefde Echtgenoot M. E. STOKHUYZEN, is heden bevallen van eene welgeschapene DOCHTER.

LEYDEN, 24 Augustus 1849.
J. VAN BENTEV.

Heden overleed, aan de gevolgen eener hevige ziekte van slechts weinige uren, het hoofd en de steun der Familie, mijn teedergeliefde Echtgenoot JACOB VAN LEEUWEN, in den ouderdom van 61 jaren.

LEYDEN,
23 Augustus 1849.
J. SWEENEN.
Wed. J. VAN LEEUWEN.

Mede uit naam mijner Kinderen en Behuwd-Kinderen.

De Affaire zal door mijn' jongsten Zoon worden voortgezet.

Heden overleed te UTRECHT, na voorzien te zijn van de genade middelen der H. Kerk, aan eene kortstondige doch hevige ziekte, onze geliefde Vader en Behuwd-Vader de Heer J. H. L. TORTIKE, in den ouderdom van ruim 50 jaren.

LEYDEN,
23 Augustus 1849.
J. H. L. TORTIKE.
A. G. TORTIKE.
J. P. W. SCHERMER.
M. E. SCHERMER,
TORTIKE.

Heden ontsliep, in den ouderdom van zestig jaren, onze lieve Zuster GEERTRUIDA FREDERIKA EGELING, na eene ziekte van weinige dagen.

LEYDEN,
[illegible] Augustus 1849.
W. EGELING,
Mede uit naam mijner Zusters.

Heden overleed onze geliefde Moeder SARA RODBARD, Wed. van den Heer J. BOKKWIJT, in den ouderdom van bijna 86 jaren.

LEYDEN,
25 Augustus 1849.
W. BOKKWIJT,
Uit aller naam.

De opgekomen schuldeischers in den Faillieten Boedel van PETRUS VLIELAND, te *Boskoop*, worden opgeroepen om te verschijnen op Zaturdag den 1sten September, des voormiddags ten 11 ure, ter Raadkamer van de Arrondissements-Regtbank te *Leyden*, ten einde de te doene **Rekening en Verantwoording** door den Curator in voormelden Failliten Boedel aan te hooren.

De Curator in voornoemd Faillissement,
H. KLEINHOONTE.

COMMISSARISSEN der Walsche Diaconie-School maken bekend, dat met 1°. September eene **Avondschool** zal worden geopend, ten behoeve van Leerlingen die, na de School verlaten te hebben, hunne kundigheden wenschen te onderhouden en uit te breiden. De voorwaarden zijn te vernemen bij den Onderwijzer W. VAN RAVENHORST, aan het Schoollocaal op den Stillen Rijn, dagelijks, uitgenomen Zaturdags en Zondags, van 9 tot 12 en van 2 tot 5 ure.

De Afdeeling *Leyden*, van het ***Nederlandsche Onderwijzers-Genootschap***, noodigt alle **ONDERWIJZERS**, van welken rang ook, uit, tot de bijwoning van hare **Eerste wetenschappelijke Bijeenkomst**, op Zaturdag den 1sten September 1849, des namiddags ten *vijf* ure, in een van de vertrekken der Muzijkschool, te houden.

J. H. EICHMAN, *Secretaris*.

De Ondergeteekende berigt bij deze aan zijne geëerde begunstigers, zoo binnen als buiten deze Stad, dat hij bij zijne Affaire in *IJzerwaren* en *Spijkers*, ook gevoegd heeft die van **Staf-, Plaat- en Bandijzer,** waartoe hij zich beleefdelijk aanbeveelt, met belofte van eene prompte en civiele bediening.

J. C. BERNARD.

ALGEMEENE TENTOONSTELLING
VAN
VEE, VOORTBRENGSELEN VAN EN WERKTUIGEN VOOR DEN LANDBOUW,

te houden te Leiden, door de Hollandsche Maatschappij van Landbouw, van den 27. tot en met den 30. Sept. 1849.

De Secretaris der Afdeeling Leyden c. a., herinnert bij deze de belanghebbenden aan Art. 3 van het Programma, aldus luidende:

»Een ieder, zonder onderscheid, of hij al dan niet lid der Matschappij is, wordt uitgenoodigd, tot deze Tentoonstelling voorwerpen in te zenden.

»Ieder inzender wordt verzocht daarvan *vóór* den 1sten September 1849 opgave te doen aan den Secretaris der Afdeeling, waartoe hij behoort of in wiens Afdeeling hij woonachtig is.

»De voorwerpen, waarvan de opgaven later gedaan worden, kunnen tot de mededinging niet worden toegelaten."

Art. 5. »De inzenders moeten de noodige opgaven, bewijzen en getuigschriften bij hunne inzending voegen, aanduidende:

»Wat de *Voortbrengselen* betreft, de plaats waar, de grondsoort waarin, en, zoo dit te pas komt, de tijd waarop deze door hen verbouwd, geteeld of gemaakt zijn; — dat het ingezondene niet van uitgezochte halmen, koorn, vruchten of zaad is zamengesteld, en dat, volgens het aangeboden monster, er eene hoeveelheid voorhanden is, zoo als bij de artikelen voorgeschreven is.

»Wat het *Vee* aangaat, de plaats waar het is geboren en aangefokt, dat de inzender daarvan gedurende de laatste drie maanden eigenaar is geweest, en voor zoover betreft het vette vee, op welke wijze het is gemest.

»Ten opzigte der *Werktuigen*, dat zij in Nederland met goed gevolg in gebruik zijn, met vermelding sedert wanneer en op welke plaats deze werktuigen gebruikt worden, in hoever zij voor den Hollandschen Landbouw aanbevelenswaardig zijn, en welke de prijs is.

»Voor de werktuigen, buiten Nederland vervaardigd, moet ook opgegeven worden wanneer en van waar zij zijn ingevoerd."

Art. 6. »Tot staving van het bovengenoemde, worden als voldoende aangenomen ongezegelde getuigschriften, onderteekend door twee welbekende geloofwaardige personen, afgegeven en gewaarmerkt door den Voorzitter der Afdeeling, waaronder de inzender behoort of waarin hij woonachtig is.

»Voor inzenders buiten de provinciën Zuid- en Noord-Holland woonachtig, moeten deze getuigschriften zijn afgegeven en gewaarmerkt door den Voorzitter der Provinciale Commissie van Landbouw van het gewest waarin de inzender woont of van eene der Commissien, Maatschappijen of Genootschappen ter bevordering van Landbouw in Nederland, waarvan opgave gevonden wordt in het *Jaarboekje* onzer Maatschappij voor het jaar 1849.

»Voorwerpen, vee of werktuigen, die bij de inzending van deze vereischte opgaven en bewijzen niet zijn voorzien, kunnen niet mededingen.

»Gedrukte getuigschriften zijn ter nadere invulling te bekomen bij alle Voorzitters en Secretarissen der Afdeelingen, bij wien nadere informatiën omtrent deze Tentoonstelling kunnen worden ingewonnen."

Leyden,
25 *Augustus* 1849.
De Secretaris der Afd. voornoemd,
W. H. DE VRIESE.

Aan de Ingezetenen der Stad Leyden.

24 *Augustus* 1849.

De Sub-Commissie voor de cholera alhier, benoemd bij dispositie van H. H. Burgemeester en Wethouders dd. 14 September 1848, heeft in de *Leydsche Courant* van den 20sten dezer een stuk gelezen, gerigt tot den Edel Achtbaren Raad dezer stad, en geteekend C. W. H. van Kaathoven, Practiserend Geneesheer, Lid van den Stedelijken Raad.

Onbekend welk besluit hieromtrent door den Edel Achtbaren Raad zal worden genomen, acht de Commissie zich verpligt in het belang der waarheid zich te moeten verantwoorden niet aan den Schrijver van gemeld artikel, maar bepaaldelijk aan de Ingezetenen, en zal tot dat einde de verschillende punten beschouwen welke daarin voorkomen:

Vooreerst

Vooreerst, de aanmerking dat er drie Hospitalen moesten zijn ingerigt, dewijl daardoor in eene spoediger opneming der lijders zoude voorzien zijn, en dat alleen tijdige voorzorg had kunnen redden, is in het oog der Sub-Commissie ongegrond; — het Cholera-Gasthuis aan de Morschpoort heeft nimmer uit welk oogpunt dan ook, maar vooral niet uit dat van plaatsgebrek, de opname der toegezondene lijders geweigerd, zoodat aldaar ruimte genoeg was, en die ruimte niet ontbroken hebbende, zoo is de Commissie niet van oordeel geweest, om alleen ten gevolge van eenen meer denkbeeldigen dan wezentlijken spoed in het vervoer der lijders, de stad met de groote uitgaven van een twéede, veel minder met dat van een derde Hospitaal te bezwaren; ware het hier duidelijk geweest, dat het tot waarachtig behoud van sommigen had verstrekt, de Commissie had de oprigting van meerdere Hospitalen *om de kosten* die zulks moest veroorzaken niet *mogen* nalaten; doch die behoefte niet inziende, noch bestaande, mogt zij zich niet die groote uitgaven veroorloven welke in 1832 hebben plaats gehad [waaromtrent door den Schrijver van het bedoelde artikel destijds zoo vele aanmerkingen zijn gemaakt] en door welke thans te herhalen, de Commissie zich aan groote verkwisting zou hebben schuldig gemaakt.

Zij ontkent evenzeer dat ten aanzien der Hospitalen tijdelijke voorzorg had kunnen redden, terwijl deze redding, hetzij die door middel der kunst mogelijk, hetzij onmogelijk was, alleen geldt het tijdperk der voorteekenen. Zoo niet allen, verre weg de meesten van hen die nog met moeite hunne toestemming tot de opname in het Cholera-Hospitaal gaven, deden dit ten minste niet in dat vermelde tijdperk, hetgeen buitendien in de meeste gevallen zoo spoedig verloopt, dat soms de eerst aankomende Geneesheer, het veelal naauwelijks meer konde waarnemen.

In hoe verre het vervoer uit de afgelegene wijken der stad naar het Hospitaal nadeel heeft toegebragt aan de lijders, blijkt uit de statistiek van overlijden en genezing; daaruit ziet men dat de wijken in de nabijheid van het Gasthuis gelegen, geene betere uitkomsten hebben opgeleverd, evenmin als de nabijheid hunner woningen, ten aanzien van het Hospitaal, het vooroordeel tegen hetzelve heeft kunnen verminderen.

Onjuist is dus de aanmerking dat de meer verwijderde ligging van het Hospitaal in die wijken welke zulks aangaat, iets heeft toegebragt tot het voortdurend weigeren der lijders om zich te laten opnemen; de in de Cholera-Commissie zitting hebbende Geneesheeren ontkennen ook ten eenenmale; dat deze klagt hun immer door de lijders is tegengeworpen.

Wat de aanmerking der apotheekbediening betreft, deze mist alle waarheid; de apothecar welke den 8sten November 1848 des avonds in het hospitaal was gekomen, en den volgenden morgen zonder zijn ontslag bij de Commissie of aan den Geneesheer te hebben aangevraagd, is vertrokken; gaf daarvan als redenen op de ziekte zijner vrouw, en zijn verlangen haar in dien toestand niet zonder zijne verzorging te laten; — de persoon welke hem opvolgde, was volgens het getuigenis van den Geneesheer van het hospitaal volmaakt geschikt tot het einde waarvoor hij was aangesteld, namelijk om alle middelen gereed te maken, welke bij het behandelen der lijders noodig waren, zoodat genoemde Geneesheer getuigt dat het hem aan niets of zeer weinig heeft ontbroken, welk weinige bestond in het geval dat een nieuw middel werd voorgeschreven, als wanneer des benoodigd de inlichting van den Geneesheer of adsistenten hem ten dienste stond; een bewijs dat het eene verkeerde stelling is dat iemand die vroeger matroos is geweest, geen goed artsenijbereider zoude kunnen worden, waartoe hij bovendien de gelegenheid heeft gehad, door zijne vroegere diensten in een hospitaal; — het vertrek nu van beide personen bij het afnemen der ziekte, maakte het niet noodzakelijk op nieuw een apothecar aan te stellen, zoodat bij het weder uitbreken der ziekte in de maand Junij werd goedgevonden de medicamenten in de Stads-Apotheek te doen gereed maken, waaromtrent de Geneesheer van het hospitaal heeft verklaard, deze voortdurend tijdig genoeg te hebben ontvangen; — later bij de toeneming der ziekte is door de Commissie van de Stads-Apotheek te kennen gegeven, hierin niet meer te kunnen voorzien, zoodat dit de Commissie heeft doen besluiten daartoe de meest nabij gelegen apothecar tijdelijk te engageren, wien zoowel bij nacht als bij dag ten dienst moetende staan, de prijs van 25 cents per recept billijk toekomt.

Voor een behoorlijk personeel tot vervoer der lijders is steeds gezorgd, en is het bezijden de waarheid, dat ook dit weder eene der oorzaken is geweest, waarom de lijders zich niet in het hospitaal hebben doen opnemen, aan iedere aanvrage door den Geneesheer voor de geregelde dienst werd voldaan, terwijl voor den spoed waarmede in de vele behoeften van het Cholera-Hospitaal werd voorzien, de Commissie even als de geheele burgerij, grooten dank verschuldigd is aan dat Lid, welke de speciale zorg van dit huis dagelijks op zich nam. Zij die de behoeftigen dezer stad, zoowel met geneeskundige als liefdadige hulp hebben verzorgd, hebben vooral wat de eerste betreft, aan de huizen der lijders eene geheel andere ondervinding opgedaan, en wanneer er lijders bijna levenloos zijn ingekomen, moet zulks niet aan het middel van vervoer worden toegeschreven, of aan den tijd die daartoe besteed werd; maar wel aan de weigering der lijders zelve of die hunner betrekkingen. Hij die de eerste oorzaak durft stellen en volhouden, moet de Commissie of van onkunde of van kwade trouw beschuldigen.

Vooral geldt dit de aanmerking van de lijders uit het Minnehuis, waar steeds eene draagmand gereed stond; deze zijn gedragen door gealimenteerden uit dat gestigt, en zijn daaruit vier à zes gekozen van hen die daartoe de meeste geschiktheid hadden. Op de bescheiden doch evenwel minder gegronde aanmerkingen van eenige ingezetenen, heeft het bestuur van dat Minnehuis maatregelen genomen om het vervoer door anderen te doen verrigten, en daartoe vier personen aangesteld, aan welke in de nabijheid van het Minnehuis wonende, en dag en nacht ten dienste moetende staan, daarvoor in de 24 uren 50 Cents is toegekend; door welken maatregel echter de tijd ter overbrenging niet is bespoedigd.

Waarom? vraagt men, zijn aldaar zoo velen aangetast? — waarom van die aangetasten zoo velen overleden? — de eerste vraag moet men beantwoorden: waarschijnlijk, omdat de epidemie in dat gedeelte der Stad het hevigste heeft gewoed, en omdat zij een zwak ligchaam met zich omdroegen, en daarbij buiten het huis de magen met allerhande eetwaren vulden, die hunne opsluiting heeft noodzakelijk gemaakt; en de tweede om hunnen hoogeren leeftijd. Zoo zouden men nog kunnen vragen, waarom zijn er in het Invalidenhuis van waar geen vervoer plaats had, en eene behoorlijke zaal ter verpleging was ingerigt, van de 12 à 13 aangetasten, 10 overleden? alle vragen waarop de kundigste Geneesheer het juiste antwoord zal moeten schuldig blijven.

Eindelijk is het eene onwaarheid, dat er een enkele lijder bijna levenloos in het Cholera-Gasthuis is gebragt; getuige hiervan zij de verklaring van den Geneesheer; getuige hiervan de statistieke opgave der Cholera-epidemie in dezen Zomer, die het volgende leert:

In het Cholera-Hospitaal tot op 22 Augustus zijn:

	ingekomen,	overleden,	hersteld ontslagen,	nog niet ontslagen.
hiervan zijn	222	148	65	9
uit h. Minnehuis.	35	28	5	2
	187	120	60	7

Dus zijn van de ingebragte 187 zieken, 120 overleden, hetgeen eene verhouding geeft ongeveer van 19 = 12.

De algemeene opgave op 21 Augustus bij de Plaatselijke Commissie is

aangegeven,	overleden,	hersteld,	onder behandeling.
1328	745	455	128.

Wanneer men nu de laatste 128 als onzeker van het totaal aftrekt, dan blijkt dat van 1200 aangetasten, overleden zijn 745, hetgeen eene verhouding geeft van 8 = 5, hetwelk weder gelijk staat met $19 = 11\frac{7}{8}$.

Zoo is de sterfte der uit de stad in het hospitaal opgenomene lijders, vrij wel dezelfde als de totale sterfte van hen, die in hunne huizen zijn behandeld, èn is het ook dezelfde verhouding welke overal ongeveer is verkregen, terwijl de meerdere sterfte in verhouding van die in 1832 daaraan moet worden toegeschreven, dat nu meerder dan destijds het karakter der cholera, niettegenstaande afneming in getal, dezelfde hevigheid heeft behouden.

De eenigzins grootere sterfte in het Hospitaal dan in de stad ligt dus alleen aan de vele uit het Minnehuis ingebragte oude lieden, en dat deze wel bejaard mogen genaamd worden, blijkt uit de volgende tabellen:

	ingekomen.	overleden.	hersteld.	ond. behand.
van 40—45 jaren	2	1	1	0
» 45—50 »	0	0	0	0
» 50—55 »	3	1	2	0
» 55—60 »	4	4	0	0
» 60—65 »	3	2	1	0
» 65—70 »	10	9	1	0
» 70—75 »	7	5	1	1
» 75—80 »	5	5	0	0
» 80 »	1	1	0	0

Dat het evenmin gezegd kan worden dat die menschen bijna levenloos zijn vervoerd, blijkt uit den tijd van het inbrengen tot aan hunnen dood, welke was:

bij	1	3 uren
»	1	7 »
»	6	12—15 uren
»	10	20—24 »
»	7	24—36 »
»	2	2—4 dagen
»	1	17 »

De reden waarom geen Bureau van gezondheid is ingerigt ligt geenszins in eenig verzuim van de Cholera-Commissie. Reeds op 20 November 1848 is men hierop bedacht geweest, doch bij het afnemen der ziekte, de noodzakelijkheid hiervan niet ingezien. Bij het wederuitbreken der ziekte in de maand Junij, is het weder een punt van deliberatie geweest, doch ook toen is de behoefte daartoe op advies van de vier zitting nemende Geneesheeren niet erkend, tot dat eindelijk de hevigheid der ziekte toenemende, welke echter slechts weinige dagen heeft geduurd, en nimmer tot het cijfer van 33 per dag is geklommen, (onder welke opgave de vorige dag, zijnde Zondag, was begrepen) maatregelen zijn genomen op bepaalde aanvrage van de plaatselijke geneeskundige Commissie dezer Stad.

De Cholera-Commissie heeft zich toen terstond gewend tot de afdeeling der Maatschappij van Geneeskundigen, welke echter op hunne vergadering besloten hebben, wel een rooster voor de dienst zamen te stellen, doch het bureau zelve niet in werking te brengen.

Wat de permanentverklaring der Cholera Commissie aangaat, deze heeft plaats gehad, en het is eene onwaarheid dat de eerste vergadering eerst op den 19den Julij gehouden is. De President der Commissie is eenigen tijd afwe-

...geweest, doch in zijne betrekking als lid der Provinciale Staten, dit heeft voor den tijd van acht à tien dagen wel eenige vertraging in de werkzaamheden der Commissie kunnen geven, doch op de bedenking hieromtrent door één der leden gedaan, is dit voorgekomen, en heeft geen nadeel noch aan het Cholera hospitaal, noch aan de lijders daarin opgenomen, kunnen berokkenen.

Uit hetgene wij hebben aangevoerd en wederlegd, zal het den onpartijdigen blijken, dat het bedoelde artikel van den Heer van Kaathoven alle kenmerken draagt van stelselmatige oppositie, en vele blijken van onjuistheid; daargelaten de persoonlijkheden, daargelaten de toon, zoo moeten wij vragen, is dit voor anderen het waardige voorbeeld van een lid van den Stedelijken Raad, om de rust der Burgerij te bevorderen? men leze en oordeele!.

De Commissie oordeelt zich thans bij de Ingezetenen te hebben verantwoord, en heeft besloten in het vervolg alleen op die vragen te antwoorden, welke door de Publieke Autoriteit die over haar is gesteld, tot haar worden gerigt.

De Sub-Commissie voor de Cholera,
VAN HOORN,
A. O. E. GR. VAN LIMBURG STIRUM,
G. H. IJSSELSTEYN,
Dr. C. A. HASEBROEK,
Dr. MESS.
J. MONTAGNE Iz.,
P. E. M. VAN BOMMEL,
JAC. HAZENBERG.

☞ De Hoogleeraar KRIEGER, tot deze Commissie behoorende, is door afwezigheid verhinderd hieraan deel te nemen.

Voor HH. KLEEDER- en ZADELMAKERS,

HEMMING'S SILVER EY'D NAALDEN,

bewezen echt, beste kwaliteit en matigen prijs.

Breedestraat, Wijk IV No. 354. HOOIBERG.

Aan het Kantoor van D. J. Le Nobel, op de Haarlemmerstraat, Wijk VI, No. 488, te *Leyden*, zijn in de afgeloopene 208ste Staats-Loterij de volgende prijzen getrokken op No. 17288 een prijs van ***f* 5000.**
» 12431 » » » » **5000.**
» 10585 » » » » **2500.**
» 19870 » » » » **1000.**
» 12475 » » » » **1000.**

En zijn op nieuw voor de 209de Loterij weder te bekomen **HEELE en GEDEELTEN van LOTEN.** De trekking der *Eerste Klasse* begint den 24sten September 1849.

Bij de op den 17den Augustus 1849 binnen *Leyden* gehouden provisionele Opveiling der LAKEN- en GRIJN-FABRIEK met derzelver STOOMMACHINES, HEERENHUIS enz. enz., zijn de Percelen in bod gekomen als volgt:

No. 1	op	*f* 15,000.
» 2	»	» 2,000.
» 3	»	» 800.
» 4	»	» 10,000.
» 5	»	» 300.
» 6	»	» 450.
» 7	»	» 250.

Zullende de finale Gunning plaats hebben op *Vrijdag den* 31 *Augustus* 1849, des voormiddags ten elf ure precies.

NB. Aan de gegadigden wordt bekend gemaakt, dat aan de Koopers der Fabriekgebouwen de gelegenheid wordt aangeboden, al de Machinerien daartoe behoorende en in die gebouwen voorhanden, over te nemen, tegen onderling tusschen den Verkooper en Kooper overeen te komen prijzen, mits zich daartoe binnen acht dagen na de finale gunning aanmeldende.

Zijnde nadere informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris A. B. BARKEY NZ., te *Leyden.*

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING,

in het *Heeren-Logement* aan den Burg binnen de Stad *Leyden*, op Zaturdag den 8sten September 1849 bij Opveiling, en op Zaturdag den 15den September daaraanvolgende bij Afslag, telkens des avonds ten 7 ure, van een hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS en ERF, voorzien van diverse behangen en onbehangen Kamers, Keuken, Kelder, Zolder en verdere Commoditeiten, kunnende het bovengedeelte van het Huis geheel afzonderlijk, als Bovenhuis worden verhuurd, waartoe hetzelve ook geheel is ingerigt en gebezigd geweest, staande en gelegen binnen de Stad *Leyden*, aan de Zuidzijde van het Maredorp of Haarlemmerstraat, tusschen de Donkersteeg en de Korte Mare, geteekend Wijk VI No. 285. Welk perceel te zien zal zijn des Woensdags van iedere week, van des voormiddags 10 tot des namiddags ten 3 ure. Kunnende dadelijk na de toewijzing door den Kooper in gebruik worden aanvaard.

Zijnde inmiddels nadere informatiën te bekomen ten Kantore van den Notaris C. KLAVERWYDEN te *Soeterwoude*, alwaar van de Veiling af tot twee dagen vóór den Afslag Verhoogingen zullen worden aangenomen, tegen genot van *een vijfde* van iedere Verhooging.

Door Sterfgeval uit de Hand te Koop,

eene met goed succes gedreven wordende WINKEL-AFFAIRE, in *Garen, Band* en hetgeen tot dezelve behoort, kunnende *des verkiezende* het HUIS *in Koop* worden overgenomen.

Inlichtingen te bekomen ten Kantore van den Notaris P. MULLER, te *Leyden.*

VERKOOPING *in de Stads-Bank van Leening te Leyden,* op Dingsdag den 11den September 1849, des voormiddags ten 10 ure, van VERSTANE PANDEN, zoo van Juweelen, Goud, Zilver en Horologiën, als van Wollen, Linnen en andere, zoo gemaakte als ongemaakte GOEDEREN, beleend in de maand Mei 1848.

Zijnde daags vóór den Verkoopdag, des voormiddags van 10 tot des namiddags ten 2 ure, voor een ieder te zien.

Een kwaad been hersteld door de Zalf en Pillen van Holloway, na een lijden van 20 jaren.

Uittreksel uit eenen brief van den Heer ANDRIES BRACK *van beroep Smid, woonplaats te Eymouth, onder dagteekening van* 10 *Augustus* 1848, *aan den Professor* HOLLOWAY.

Mijnheer, ik heb het genoegen ter uwer kennis te brengen dat ik het voorwerp ben geweest van eene bewonderenswaardige genezing door uwe vermaarde *Zalf* en *Pillen*. Sedert meer dan twintig jaren was ik lijdende aan een ziek been, en in den loop van dien tijd raadpleegde ik onderscheiden der beste Heelmeesters, maar hunne pogingen bleven vruchteloos. Eindelijk nam ik mijne toevlugt tot uwe *Zalf* en *Pillen*, welke, met de hulp der Voorzienigheid, mijn been volmaakt hebben genezen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50.

Potjes Zalf à *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15, *f* 15.90, *f* 23.90.

Te bekomen te *'s Hertogenbosch* bij J. STRAATMAN, alsmede te *Londen*, Strand 244, *Holloway's Etablissement.*

PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG TE LEYDEN.

Zaturdag 25 *Augustus.*

1ste Qualiteit van *f* 30 tot *f* 33. — 2de Qualiteit van *f* 27 tot *f* 29.

GRAANPRIJZEN AAN DE BEURS TE LEYDEN.

Zaturdag 25 *Augustus.*

Tarwe *f* 9.30 tot *f* 9.00. Oude Rogge *f* 5.20 tot *f* 5.00. Nieuwe Rogge *f* 5.00 tot *f* 4.80. Nieuwe Gerst *f* 4.20 tot *f* 3.80. Haver *f* 3.00 tot *f* 2.60. Paardeboonen *f* 5.20 tot *f* 5.00. Duiveboonen *f* 6.00 tot *f* 5.50. Koolzaad *f* 11.50 tot *f* 11.00.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

VRIJDAG, 24 AUGUSTUS.

		Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld	à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$52\frac{7}{8}$	$53\frac{15}{16}$	$52\frac{15}{16}$
Dito Certificaten	» 3 »	$62\frac{5}{16}$	$62\frac{5}{8}$	$62\frac{5}{8}$
Dito dito	» 4 »	$81\frac{7}{8}$	$82\frac{1}{8}$	$82\frac{1}{8}$
O. I. Leening	» 4 »	$180\frac{3}{4}$		
Amortisatie Syndicaat	» $3\frac{1}{2}$ »	$82\frac{3}{8}$		
BELGIE	» $2\frac{1}{2}$ »	$46\frac{1}{8}$		
Dito bij ROTHSCHILD	» $2\frac{1}{2}$ »	$46\frac{3}{8}$	$46\frac{5}{8}$	$46\frac{1}{2}$
SPANJE, Leen. bij ARDOIN v. 85 £	» 5 »	$12\frac{1}{8}$	$12\frac{5}{16}$	
Dito dito Onbep. Stukken	» 5 »	$11\frac{13}{16}$		
Dito Binnenl. à 6 m.	» 3 »	$26\frac{13}{16}$	$26\frac{7}{8}$	$26\frac{7}{8}$
Coupons Ardoins		$8\frac{5}{8}$	$8\frac{3}{4}$	
PORTUGAL, te Londen	» 5 »	$29\frac{7}{8}$		
Dito dito	» 4 »	$30\frac{15}{16}$		
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816	» 5 »	104	$104\frac{1}{8}$	
Cert. bij dito 1831 en 1833	» 5 »	$91\frac{7}{8}$		
Dito bij HOPE	» 4 »	85		
Dito bij STIEGLITZ & Co.	» 4 »	$82\frac{1}{8}$	$82\frac{1}{4}$	
POLEN, Certificaten	» 4 »	73		
Dito Aandeelen met Loten. fl. 500	*f*	$135\frac{1}{4}$		
OOSTENRIJK, Oblig. Ween. Bank.	» 5 »	$85\frac{1}{2}$	$86\frac{3}{8}$	
Dito	» 4 »	69		
Oblig. Metalliek	» 5 »	78	$78\frac{3}{4}$	
Idem	» $2\frac{1}{2}$ »	$40\frac{15}{16}$	$41\frac{5}{8}$	
Aandeelen	à 250 *f*	255	264	
BRAZILIE, 1843	» 5 »	$86\frac{5}{8}$	$86\frac{11}{16}$	
MEXICO	» 5 »	$28\frac{1}{4}$	$28\frac{7}{16}$	$28\frac{3}{8}$
AMERIKA, Bankactiën		$9\frac{1}{16}$		

Koers van het Geld: Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt. Wissel-Disconto $2\frac{1}{2}$ pCt.

Prijzen van Coupons: Metalliek *f* 26; Napelsche *f* 24.75; Diverse in £ *f* 11.92½; Eng. Russen *f* 11.92½; Fransche *f* 56⅝; Belgische *f* 56⅝; Pruissische *f* 34⅝; Russen in Zilv. Roeb. 36½; Dito Papier 10⅝; Poolsche in fl. *f* 27; Coup. Grenada 1 Junij 1848 *f* 10.80 per £; Coup. Portug. 1 Jan. 1848 *f* 19⅞ per £ 2.

Te Leyden, ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.